

Komunikat prasowy po rozprawie dotyczącej utrzymania czystości i porządku na terenie gminy oraz ustalenia opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi.

28 listopada o godzinie 9.00 Trybunał Konstytucyjny rozpoznał połączone wnioski Rady Miasta Świdnik i grup posłów na Sejm dotyczące ustawy o utrzymaniu czystości w gminach.

Trybunał Konstytucyjny orzekł, że:

- 1) Art. 6d ust. 1 i art. 6e ustawy z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (Dz. U. z 2012 r. poz. 391 i 951 oraz z 2013 r. poz. 21, 228 i 888) są zgodne z art. 2 oraz z art. 16 ust. 2 zdanie drugie w związku z art. 166 ust. 1 konstytucji;
- 2) Art. 6h i art. 6m ust. 1 w związku z art. 6c ustawy powołanej w punkcie 1 są zgodne z art. 2 konstytucji;
- 3) Art. 6h i art. 6m ust. 1 w związku z art. 2 ust. 1 pkt 4 ustawy powołanej w punkcie 1 są zgodne z art. 2 konstytucji;
- 4) Art. 6h i art. 6m ust. 1 w związku z art. 2 ust. 3 ustawy powołanej w punkcie 1 są zgodne z art. 2 konstytucji;
- 5) Art. 6k ust. 1 i 2 ustawy powołanej w punkcie 1 w zakresie, w jakim nie przewiduje maksymalnej wysokości opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi, jest niezgodny z art. 84 i art. 217 konstytucji;
- 6) Art. 6k ust. 3 i art. 6j ust. 2a ustawy powołanej w punkcie 1, są zgodne z art. 168 w związku z art. 217 konstytucji;
- 7) Art. 6k ust. 4 ustawy powołanej w punkcie 1 w zakresie, w jakim upoważnia radę gminy do wprowadzenia zwolnienia przedmiotowego, jest niezgodny z art. 168 w związku z art. 217 konstytucji;
- 8) Art. 6k ust. 4 ustawy powołanej w punkcie 1 w zakresie, w jakim upoważnia radę gminy do ustanowienia dopłat dla właścicieli nieruchomości, jest niezgodny z art. 168 w związku z art. 217 konstytucji;
- 9) Art. 6l ust. 1 ustawy powołanej w punkcie 1 jest zgodny z art. 168 w związku z art. 217 konstytucji.

Trybunał Konstytucyjny określił inny (18 miesięczny) termin utraty mocy obowiązującej niekonstytucyjnych przepisów.

Ponadto Trybunał Konstytucyjny postanowił umorzyć postępowanie w pozostałym zakresie ze względu na niedopuszczalność wydania wyroku.

Zakwestionowane przepisy dotyczyły: a) organizacji przetargów na odbiór odpadów komunalnych lub odbiór i zagospodarowanie tych odpadów; b) zaangażowania spółek z udziałem gminy w gospodarkę odpadami komunalnymi; c) obowiązków właścicieli nieruchomości do ponoszenia opłat za gospodarowanie odpadami komunalnymi; d) kompetencji rady gminy do wydawania aktów prawa miejscowego regulujących opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi; e) obowiązków właścicieli nieruchomości do przedkładania deklaracji o wysokości opłaty za gospodarowanie opłatami komunalnymi.

Trybunał Konstytucyjny stwierdził, że przepisy o organizacji przetargów oraz zaangażowaniu w nie spółek z udziałem gminy, a także przepisy dotyczące obowiązków właścicieli nieruchomości są zgodne z zasadą poprawnej legislacji. Przepisy zostały bowiem sformułowane w sposób, który pozwala na odtworzenie norm prawnych wyznaczających gminom obowiązek zorganizowania przetargu na odbiór odpadów komunalnych. Ponadto zakwestionowane przepisy w związku z przepisami innych ustaw, a w szczególności o własności lokali oraz o spółdzielniach mieszkaniowych, pozwalają a casu ad casum ustalić kto jest zobowiązany do ponoszenia opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi oraz złożenia deklaracji o wysokości tejże opłaty w wypadku nieruchomości zabudowanej budynkami wielolokalowymi lub w wypadku krzyżowania się praw rzeczowych i obligacyjnych na nieruchomości. Trybunał nie dopatrzył się w tych przepisach kwalifikowanej niejasności.

Odnosząc się do oceny przepisów o organizacji przetargów oraz zaangażowaniu w nie spółek z udziałem gminy, Trybunał Konstytucyjny stwierdził, że a) utrzymanie porządku i czystości stanowi zadanie własne gminy w rozumieniu konstytucji; b) zakwestionowane normy wprowadzają ograniczenia w realizacji nałożonego na gminy zadania; c) ograniczenia te są jednakże uzasadnione ochroną środowiska, ochroną społecznej gospodarki rynkowej i wolności działalności gospodarczej. Zdaniem Trybunału prawodawca nie dopuścił się nadmiernej ingerencji w sferę samodzielności jednostek samorządu terytorialnego. Po pierwsze, **zakwestionowane przepisy nie pozbawiły gmin możliwości realizacji zadania własnego**. Po drugie, **wprowadzając obowiązek zorganizowania przetargu prawodawca dopuszcza udział spółek gminy na zasadach określonych w ustawie**. Po trzecie, **możliwe jest istnienie i tworzenie gminnych jednostek organizacyjnych w celu wykonywania przewidzianych w ustawie czynności innych niż odbiór odpadów komunalnych**.

Odnosząc się do oceny przepisów określających kompetencje rady gminy do wydawania aktów prawa miejscowego regulujących opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi, Trybunał Konstytucyjny stwierdził, że **opłata ta jest daniną publiczną o charakterze niepodatkowym**. Trybunał odniósł się do konstytucyjnie dopuszczalnego podziału materii między ustawę a akt prawa miejscowego w kontekście art. 168 i art. 217 konstytucji. Trybunał podkreślił, że ustawa o której mowa w art. 168 konstytucji musi w szczególności: a) upoważniać organ stanowiący jednostki samorządu terytorialnego o demokratycznej legitymacji; b) upoważniać do stanowienia o wysokości

podatków i opłat jedynie w formie aktu prawa miejscowego, który podlega należytemu ogłoszeniu oraz **kontroli regionalnych izb obrachunkowych** i sądów administracyjnych; c) zawierać odpowiednie wskazania dla organu jednostki samorządu terytorialnego; d) regulować materię zastrzeżoną przez art. 217 konstytucji dla ustawy. Ustawa dotycząca podatków lub opłat lokalnych może udzielać upoważnienia do stanowienia przez jednostki samorządu terytorialnego aktów ją opercjonalizujących w zakresie w jakim dopuszcza to art. 217 konstytucji.

W tym kontekście Trybunał stwierdził, że prawodawca upoważniając do uregulowania w formie aktu prawa miejscowego **zwolnień przedmiotowych**, ani w przepisie upoważniającym, ani w innym przepisie ustawy, **nie określił zasad, na jakich te zwolnienia mają być wprowadzone przez radę gminy**. Zawarte w art. 6k ust. 4 in principio ustawy o utrzymaniu czystości w gminach odesłanie nie pozwala na precyzyjną rekonstrukcję tychże zasad. Radom gmin pozostawiono tym samym - **niedopuszczalną** w świetle art. 168 w zw. z art. 217 konstytucji - **pełną swobodę w określaniu nie tylko podmiotów zwolnionych, ale też przedmiotu zwolnienia i jego zakresu**.

Prawodawca zobowiązany jest wyznaczyć granice, w jakich rada gminy może realizować kompetencję do ustalania opłaty lokalnej. W szczególności granicę taką może stanowić **ustawowe określenie stawek maksymalnych opłaty**. Art. 6k ust. 1-3 ustawy o utrzymaniu czystości w gminach nie zawiera jednak takiej regulacji, przez co narusza konstytucyjny standard wynikający z art. 84 i art. 217 konstytucji.

Ponadto Trybunał Konstytucyjny stwierdził, że prawodawca nieprecyzyjnie upoważnił radę gminy do uregulowania w formie aktu prawa miejscowego **dopłat** dla właścicieli nieruchomości. Rada gminy uzyskała w ten sposób nie tylko kompetencję do ustalenia wysokości opłaty na zasadach określonych w ustawie, ale także kompetencję do swobodnej modyfikacji tychże zasad przez stosowanie dopłat, które prawodawca pozostawił w wyłącznej gestii jednostki samorządu terytorialnego.

Kontrolowane przepisy zachowują moc obowiązującą, a prawodawca ma konstytucyjny obowiązek wykonania wyroku i dokonania stosownej zmiany prawa w ciągu 18 miesięcy.

Rozprawie przewodniczyła sędzia TK Sławomira Wronkowska-Jaśkiewicz, sprawozdawcą był sędzia TK Stanisław Rymar.

Wyrok jest ostateczny, a jego sentencja podlega ogłoszeniu w Dzienniku Ustaw.